

4. Про мораторій на стягнення майна громадян України, наданого як забезпечення кредитів в іноземній валюті: Закон України (від 12.08.2015, підстава 629-19) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1304-18>

5. Проект Закону про реструктуризацію зобов'язань громадян України за кредитами в іноземній валюті, що отримані на придбання єдиного житла [Електронний ресурс] / Верховна Рада України [сайт]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59453

6. Чому реструктуризація валютної іпотеки – це профанація [Електронний ресурс] // Економічна правда [сайт]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/columns/2016/06/21/596548/>

7. Юркевич О.М. Сучасний стан ринку іпотечного житлового кредитування в Україні [текст] / О.М. Юркевич // Економіка і суспільство. – 2016. – №4. – С. 327-332.

Карп А.В.

студентка,

Науковий керівник: Третякова О.В.

кандидат економічних наук, доцент,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

АНАЛІЗ СТАНУ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ У СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

Визначальним чинником економічної могутності, а також соціальної захищеності населення держави є стійка фінансова безпека країни.

Оскільки Україна на сьогоднішній день перебуває на шляху до глобалізації в світову економіку, то поняття фінансової безпеки держави набуває все більшого значення. Стабільність фінансової безпеки свідчить про стійкий економічний розвиток країни та про її конкурентоспроможність.

Проблемами фінансової безпеки та забезпеченням її ефективності в Україні займалися ряд вчених-дослідників, а саме: Барановський О. І., Винниченко Н. В., Кудряшов В. П., Оспіщева В. І., Сухоруков А. І. Але, незважаючи на значну кількість досліджень у даній галузі, питання фінансової безпеки країни залишається актуальним. Сьогодні в Україні все ще продовжують активно відбуватись трансформаційні процеси не тільки в економічній, а й в політичній сферах, тому дане питання залишається відкритим та потребує подальших досліджень.

Щодо визначення самого поняття фінансової безпеки, як зазначає Оспіщева В. І., фінансова безпека країни являє собою багаторівневу систему, яку утворює низка підсистем, кожна з котрих має власну структуру і логіку розвитку. Вона включає в себе фінансову, грошово-кредитну, бюджетну, податкову, валютну, банківську, інвестиційну, а також безпеку небанківського фінансового сектору [6].

Безпека даних складових характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів, спроможністю держави ефективно формувати та раціонально використовувати фінансові ресурси, достатні для

задоволення її потреб, шляхом виконання зобов'язань і забезпечення соціально-економічного розвитку [1].

З метою того, щоб надати об'єктивну оцінку сучасному стану фінансової безпеки України варто здійснити аналіз її складових.

Однією із основних є бюджетна безпека, оскільки бюджет є одним із найважливіших інститутів економічного суверенітету держави. Саме тому бюджетна безпека є необхідною умовою забезпечення позитивних зрушень у структурі національної економіки, підвищенні соціального захисту населення, розвитку усіх сфер життєдіяльності суспільства. З метою аналізу сучасного стану бюджетної безпеки України пропонуємо розглянути наступні показники (табл. 1).

Таблиця 1

Показники бюджетної безпеки України у 2012 – 2016 роках

Показник	Оптимальне значення	2012	2013	2014	2015	2016
Рівень перерозподілу ВВП через зведений бюджет, %	≤ 30	31,6	30,6	31,6	32,9	32,8
Відношення дефіциту/профіциту державного бюджету до ВВП, %	≤ 4	3,6	4,4	3,2	2,3	2,9
Обсяг трансфертів з державного бюджету, %	≤ 15	8,9	10,1	9,1	13,4	10,8

Джерело: [2; 3]

З наведених даних видно, що більшість показників бюджетної безпеки відповідають граничним значенням, що свідчить про стійку та збалансовану бюджетну політику країни.

Наступним пропонуємо розглянути деякі показники боргової безпеки України у 2012-2016 роках, адже державний борг є складовою суспільних фінансів, перевищення граничних значень по даних показниках безпосередньо породжує небезпеку повторення негативного досвіду державних запозичень початку 90-х років (табл. 2).

Таблиця 2

Аналіз показників боргової безпеки у 2012 – 2016 роках

Показник	Оптимальне значення	2012	2013	2014	2015	2016
Відношення загального обсягу державного боргу до ВВП, %	≤ 60	36,1	39,2	55,8	67,4	107,0
Відношення загального обсягу зовнішнього боргу до ВВП, %	≤ 25	21,9	20,1	28,6	41,7	54,4
Відношення обсягу внутрішнього боргу до ВВП, %	≤ 30	15,7	19,1	27,2	25,7	37,2

Джерело: [2; 3]

З наведених даних бачимо, що в загальному відбулося зростання всіх індикаторів, котрі пов'язані не тільки із зовнішнім, а й із внутрішнім боргом. Це пояснюється активною політикою держави щодо здійснення позик не лише на зовнішньому, але і на внутрішньому ринку.

Ще однією важливою складовою фінансової безпеки є валютна безпека. Вона визначає: ступінь забезпеченості країни валютними коштами, достатніми для додержання позитивного сальдо платіжного балансу, виконання міжнародних зобов'язань; накопичення необхідного обсягу валютних резервів; підтримання стабільності національної грошової одиниці держави. Тому, з метою оцінки стану валютної безпеки України, пропонуємо розглянути наступні показники (табл. 3).

Таблиця 3

Аналіз показників валютної безпеки за 2012–2016 роки

Показник	Оптимальне значення	2012	2013	2014	2015	2016
Рівень монетизації економіки, %	≤ 50	54,8	62,5	61,1	57,5	61,1
Рівень інфляції (до грудня попереднього року), %	≤ 107	103,7	99,8	100,5	128,5	140,2
Обсяг готівки до ВВП, %	≤ 4	15,8	15,3	18,1	14,3	13,1

Джерело: [2; 3; 5]

З таблиці видно, що у досліджуваному періоді відбувалося зростання усіх показників валютної безпеки. Дана тенденція свідчить про негативні зміни в економіці країни, а також про наростаючі інфляційні процеси, що в подальшому можуть спричинити знецінення національної валюти.

В свою чергу валютна безпека взаємопов'язана із банківським сектором, безпека якого є актуальною не лише для банків, а також і для решти учасників ринкових відносин. Оскільки безпека банківського сектору визначає рівень фінансово-кредитної безпеки, вона впливає на стан фінансової безпеки країни загалом.

Таблиця 4

Аналіз показників безпеки банківського сектору у 2012–2016 роках

Показник	Оптимальне значення	2012	2013	2014	2015	2016
Відношення обсягів депозитів в іноземній валюті до загальних обсягів депозитів, %.	≤ 25	43,7	36,8	45,6	53,1	50,0
Відношення обсягів кредитів в іноземній валюті до загальних обсягів кредитів, %.	≤ 25	37,0	34,1	40,6	56,1	52,0
Коефіцієнт покриття міжнародними резервами держави грошової бази, %.	≥ 100	9,6	6,5	2,3	4,0	4,1

Джерело: [2; 5]

Вважаємо доцільним розглянути показники безпеки банківського сектору, що характеризують рівень фінансово-кредитної безпеки в Україні в умовах сьогодення (табл. 4).

З таблиці видно, що починаючи із 2012 року у банківській сфері відбуваються дестабілізуючі процеси. Усі вищенаведені показники перевищують максимально допустиме граничне значення. Дані процеси можуть виникати через невідповідність законодавства, прояви шахрайства, збільшення у структурі активів іноземної частки тощо.

Погіршення стану валютної безпеки та безпеки банківського сектору призводять до погіршення стану інвестиційної безпеки. Дані складові фінансової безпеки є взаємопов'язаними між собою та свідчать про нестабільність у системі суспільних фінансів загалом. Тому доцільно розглянути показники інвестиційної безпеки України у 2012–2016 рр. (табл. 5).

Таблиця 5

Аналіз показників інвестиційної безпеки України у 2012–2016 роках

Показник	Оптимальне значення	2012	2013	2014	2015	2016
Співвідношення темпів приросту інвестицій до темпів приросту ВВП, разів .	2-32	0,9	0,2	0,1	0,1	1,2
Обсяг прямих іноземних інвестицій до ВВП .	≥ 5	4,5	4,4	6,1	8,8	9,2

З таблиці 5 видно, що у досліджуваному періоді відбувалися позитивні тенденції щодо зростання обсягу інвестиційних вкладів у економіку країни. У 2012–2016 рр. співвідношення темпів приросту інвестицій до темпів приросту ВВП було значно меншим, що може бути спричинено нестійким економічним та політичним становищем в Україні.

Отже, у ході аналізу фінансової безпеки України ми дійшли висновку, що загрозу фінансовій безпеці країни становили як монетарні так і немонетарні чинники. З вищенаведених даних бачимо, що у 2012–2016 роках були здійсненні значні обсяги запозичень, що в свою чергу похитнуло боргову безпеку країни. Ще одним визначальним фактором погіршення стану фінансової безпеки України є високий рівень інфляційних процесів та значні обсяги грошової маси в обігу по відношенню до ВВП, що свідчить про погіршення стану валютної безпеки країни. З огляду на зазначені фактори, вважаємо, що фінансова безпека України є нестійкою та кризовою.

Тому вважаємо, що з метою підтримки фінансової безпеки України варто удосконалити наступне: банківський нагляд та ризик-орієнтований нагляд за діяльністю банків; зменшити частку зовнішньої заборгованості в загальній частці боргу країни; здійснювати систематичну оцінку результативності дій основних суб'єктів у сфері гарантування боргової безпеки країни; стимулювати науково-технічний прогрес й інвестиційні процеси. Також варто

провести оздоровлення бюджетної та банківської систем загалом, що дозволить стабілізувати фінансову безпеку України.

Список використаних джерел:

1. Винниченко Н. В. Оцінка стану фінансової безпеки в Україні / Н.В. Винниченко, О. М. Есманов // Економічний часопис-XXI. – 2014.- № 3-4(2) – С. 47-51.
2. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України : Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 № 1277.
3. Інститут бюджету та соціально-економічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ibser.org.ua/>
4. Оспішева В. І. Фінанси: курс для фінансистів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://libfree.com/159185519-finansifinansi_kurs_dlya_finansistiv__ospischeva_vi.html
5. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36728

Кобзар І.А.

студент,

Науковий керівник: Клименко Д.Б.

кандидат економічних наук, доцент,

Університет державної фіскальної служби України

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Впродовж останніх років банківська система України розвивалась досить динамічно: змінювалась кількість банківських установ, обсяги їхніх активів, попит на послуги з боку споживачів. Вітчизняну банківську систему можна охарактеризувати як таку, що має коротку історію, будується методом «спроб і помилок», чутлива до змін на міжнародних ринках, є основним елементом фінансового сектору та наразі перебуває у кризовому стані.

Питання розвитку банківської системи України досліджувало чимало вчених. Зокрема, П. Буряк, Ю. Бойко, О. Вовчак, М. Гасюк, В. Дудченко, О. Чуб та інші.

Банківська система України – це сукупність різних видів національних банків і кредитних установ, що діють в рамках загального грошово-кредитного механізму.

Зміна зовнішнього середовища, зокрема прояви світової фінансової кризи, зовнішня військова агресія, а також внутрішні економічні та політичні негаразди негативно вплинули на український банківський сектор: погіршилася якість активів, зросла частка простроченої заборгованості за кредитами, посилюється відтік коштів з депозитних рахунків, збільшилася вартість ресурсної бази (депозитів), знизилися фінансові результати діяльності переважної кількості банків, частину банків було ліквідовано [1].